

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ОСВІТА ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Нові тренди сучасного буття вимагають володіння званими утилітарними знаннями (компетентностями), які реалізуються у людську здатність (human ability) досягати незалежного успішного існування. Мова йде про динаміку змін у соціально-професійній сфері, яка призводить до динамічних трансформацій навичок і вмінь, та до перманентного їхнього перегляду й переоцінювання.

У такому контексті залишається недооціненою економічна освіта загалом, та підприємницька зокрема. Більш того, спростування потребує невинувато критичне ставлення у суспільстві до економічної освіти. Розвиток підприємництва більш ніж необхідний для досягнення рівня розвинутої інноваційної економіки. Емпіричні дослідження доводять позитивну кореляцію між підприємницькою активністю та економічними результатами.

Розуміння важливості розвитку підприємництва знаходить свій відбиток у стратегічних цілях розвитку на національному та регіональному рівнях. Так у «Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» у пріоритетному векторі розвитку першими двома пунктами зазначено «дерегуляцію та розвиток підприємництва» й «програму розвитку малого та середнього бізнесу», проте про підприємницьку освіту, як одну з базових умов розвитку самого підприємництва, не згадується. [1]

В той час, як у стратегічних документах Європейської комісії серед десяти визначених пріоритетів першим зазначено «Робочі місця, економічне зростання та інвестиції», які далі представлені деталізуючими документами, так званими «Планами дій», серед яких «Підприємництво 2020: План дій». [2]

За змістом цей документ підкреслює ключову роль малого та середнього бізнесу для сталого та інноваційного розвитку економіки Європи, створення робочих місць та соціальної інтеграції, на підтвердження цього зазначається, що малі та середні підприємства складають 99% від загальної кількості підприємств Євросоюзу, за останні 5 років малим та середнім бізнесом створено біля 85% нових робочих місць.

Відповідно до цього документу в рамках шести основних напрямків дій планується промоція розвитку підприємницької культури та підприємницького «духу» у Європейському суспільстві, поширення підприємництва через всебічну підтримку та доступ до підприємницької освіти, забезпечення інструментів підтримки й заохочення підприємців, керування принципом «Think Small First», створення сприятливого бізнес-середовища, інтернаціоналізацію та спрощений доступ до нових ринків та фінансових ресурсів.

Підтвердження знаходимо також і у рекомендаціях Європейської Комісії щодо зайнятості та працевлаштування (The EU employment guidelines), де підприємницька освіта визначена як пріоритетна. [3]

Підприємницька освіта готує молоде покоління «обходитися з багатьма ролями», які потрібно буде виконувати у сучасному світі, як то: споживачі, виробники, інвестори, власники заощаджень, робітники, службовці, навіть виборці. Фінансова обізнаність, як складова підприємницької освіти вирішує питання щодо обґрунтованості та свідомості прийняття рішень у сфері фінансів, особистих або рішень соціальних груп, щодо управління ризиками фінансових транзакцій, тощо.

Створення, кількість та контент курсів з підприємництва, поява чисельних досліджень з підприємницької проблематики, – все це підтверджує думку про необхідність озброєння підприємницької освіти адекватними знаннями, навичками, отже наповнення її педагогічним змістом.

Підприємницька діяльність, а саме започаткування нового бізнесу ми асоціюємо з двома чіткими типами підприємницьких компетентностей: вмінням виявити можливість та вмінням визначити правильний момент для реалізації такої можливості. Перший тип знань та вмінь щодо ефективного виявлення можливості, містить пошук, оцінку та вибір вдалої ідеї для заснування нового бізнесу. Другий тип передбачає знання та вміння створювати вартість новою підприємницькою можливістю, долаючи труднощі та ризики операційного циклу, від заснування бізнесу до зростання прибуткової справи.

Потрібно розуміти, що теперішні українські підприємці «не взялись невідомо звідки», вони є продуктом соціуму та наявної підприємницької культури, в той час, як сучасна підприємницька освіта повинна стимулювати та мотивувати такий бізнес, основою якого має стати капіталізація знань. Більшість підприємців, навіть нового покоління, не володіють знаннями та навичками, необхідними для створення когерентної стратегії на перспективу, або для динамічної адаптації до зовнішнього середовища.

Проте, менеджмент свого бізнесу вони здійснюють керуючись реальним досвідом, отриманим у практичній підприємницькій діяльності та надзвичайно розвинутою інтуїцією, крім того, вони сповнені ентузіазму. Як правило, особливо це характерно для малого підприємництва, модель розвитку бізнесу обмежується побудовою комунікацій з найманими працівниками, у результаті очікується виникнення почуття співучасті, причетності, залученості до розвитку організації. У той час, як більш важливим аспектом є концентрація зусиль на моделі розвитку бізнесу через промоцію таких цінностей, як:

- повага та довіра клієнтів, найманих працівників, громади;
- турбота про якість продуктів та послуг;
- креативність, внесок у спільну справу та прихильність до організації;
- смівливість брати на себе відповідальність, відкритість, особистий розвиток разом із розвитком бізнесу.

Безумовно, нетривала історія новітньої підприємницької освіти не сприяє поширенню колективного досвіду, знань, концепцій про шляхи такого наповнення. Для подальшого прогресу вважаємо за необхідне комбінувати в освітніх програмах результати наукових та прикладних досліджень з підприємництва з методами інтеграції знань та фокусувати увагу на динаміці процесу імплементації такого комбінування.

Інвестування у підприємницьку освіту має високий рівень «повернення на інвестиції» у майбутньому, позитивно діє як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі не тільки відносно здобувача освіти, а також і відносно громади, до якої він належить, як результат такого інвестування очікується розвиток компетентностей, ефективна діяльність та високі доходи.

Отже, збільшення економічного контенту в освітніх програмах та використання професійної перепідготовки як важливої форми реагування на зміни, сприяє структурно-якісному коригуванню трудових ресурсів відповідно до вимог ринку праці та дозволяє адаптуватися до попиту на ринку праці. Елементи підприємницької обізнаності повинні закладатися ще з дитинства в сім'ї та в школі. Цей пріоритет обумовлений не стільки прагматичним підходом (хто, скільки та яким чином буде створювати додаткову вартість у майбутньому) або новими освітніми стандартами, що відповідають Європейським, а саме перспективою досягти таких стандартів якості життя, які включають поняття добробуту та сталого розвитку в умовах високої ентропії економічного й соціально-політичного середовища.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента Про стратегію сталого розвитку «Україна -2020». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 30.10.2018)
2. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: http://ec.europa.eu/index_en.htm (дата звернення: 30.10.2018)
3. Рекомендації Європейської Комісії щодо зайнятості та працевлаштування. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020_guidelines_part2_en.pdf. (дата звернення: 30.10.2018)